

MÜSİAD Bursa Şubesi Ev Sahipliğinde Akşam Yemeği

19 Ekim 2022, Bursa

Değerli İş Dünyası Temsilcilerimiz,

Sizleri şahsım ve Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu – DEİK adına saygıyla selamlıyor; dördüncü büyük şehrimiz, hem tarihi yapıları hem de doğal güzellikleri ile ilgileri üzerinde toplayan Bursa’da sizlerle birlikte olmaktan mutluluk duyuyorum.

Nobel ödüllü Yugoslav yazar İvo Andrić, Bursa hakkında şöyle der: **“Bizler, yazarlar için Türkiye’ye yapılan gezi, gözü ve ruhu besleyen bir gıdadır. Eşsiz kent Bursa yaşamımdaki en büyük sürprizlerden biri olarak kalacak. Bursa şahane, ama sonuna dek okunmamış bir kitap olarak yaşıyor içimde. Bu kentte en belirgin biçimde geçmişin ihtişamıyla uygarlığın gelişimi görülebilir”**.

Yazar ne kadar güzel anlatmış Bursa’yı... Şehri her ziyaretimde bende de sonuna dek okunmamış bir kitap hissi veriyor. Tekrar tekrar gelesi geliyor insanın.

Günübirlik de olsa İstanbul’dan ayrılıp huzurlu Bursamızda dostlarımızla bir arada olmak güzel... Öğle yemeğinde MÜSİAD İnegöl’deki dostlarımızla birlikteydik. Şimdi ise MÜSİAD Bursa Şubesi bizi akşam yemeğinde ağırlıyor. Ne kadar şanslıyız...

Böylesine deęerli iŐ dűnyası temsilcilerimizle bir araya gelmiŐken, konuŐmama izninizle iŐ dűnyası gözűyle genel bir deęerlendirme yaparak baŐlamak isterim.

Son dűnemde bizleri epey zorlayan Covid-19 yapay mı idi, doęal mı idi bilmiyorum ama, bu sűreçte hayatımızda anlamını arttıran kavramlar; **tedarik zinciri** ve **dijitalleŐme** olurken, tek veya sınırlı kaynaęa baęlı olmanın risklerini de görműŐ olduk.

DijitalleŐme, bireysel hayatımızdan iŐ hayatımıza, özel hukukumuzdan kamu iliŐkilerimize kadar, hayatımıza dűŐündűğűműzden daha fazla ve daha hızlı girdi. Dolayısıyla artık gözűműzű **“Dijital Ekonomi”** kavramına çevirmiŐ durumdayız.

Diđer taraftan, bugün geldiğimiz noktada, uzaklık ve yakınlık ile ifade edilen **Lojistik** kavramı, artık **“ulaŐılabilirlik”** ile anılmaya baŐladı. Bunu neden ifade ediyorum? Bizler bir űlkeyle ticaret yaparken ne kadar yakın ya da uzak olduğunu, mal ya da hizmetin nasıl oraya ulaŐtıęını dűŐünűr, dikkate alırdık. Ancak **tedarik zinciri** dediğimiz kavram, mesafeden ayrı olarak ulaŐılabilirlik kavramını da hayatımıza soktu.

GloballeŐme mi, yerelleŐme mi derken, artık ikisinin karıŐımı olan **glokalleŐmenin** olduğu bir dűnyayı konuŐuyoruz.

Covid-19 sonrası hayatımıza giren kavramlardan birisi de **tedarik zincirleri**yidi. Salgın dűnemine geri dűndűğűműzde Tűrkiye gibi tedarik zincirlerini aksatmadan űretime ve ulaŐıma űnem veren űlkelerin salgının ekonomi űzerindeki baskısını çok hızlı bir Őekilde atlattıęına tanık olduk, olmaya devam ediyoruz.

Sadece serbest ticareti değil, güvenli ticareti, “**Friend-Shoring**”i daha çok konuşmaya başladık.

Diğer bir mesele... Hepimiz **kaynak çeşitliğinin** önemine inanırız. Ancak son dönemde hayatımızda kaynak çeşitliliğinin önemini daha iyi kavradık. Çünkü zaman zaman firmalarımız, rekabet noktasında **ölçek ekonomisi** büyük olan yerlerle çalışmanın getirdiği avantajı kullanırlardı. Hepimiz biliyoruz ki, bir hizmet ya da ürünü çok fazla şekilde arz ederseniz **rekabette** öne geçme imkânınız vardır.

Önce salgın, sonra da Rusya-Ukrayna savaşı bize, tek veya sınırlı kaynağa bağlı olmanın risklerini, yeterince ve acı şekilde öğretti.

Önemli bir anlam değişimi de, **yeşil mutabakat** ya da **yeşil ekonomi**'de yaşanıyor.

2050 ve sonrası için sıfır karbon salınımı hedefi, tarımdan sanayiye, üretim süreçlerinden tüketici alışkanlıklarına ve enerjiye kadar atılacak acil adımlar gündemdeydi.

Avrupa Yeşil Mutabakatının adeta dünkü gündeminden, nükleer enerjinin çevreci bir enerji kaynağı ve yeşil olarak sınıflandırılmaya başladığı bugünkü sürece geçtik.

Çevre duyarlılığımızla hayatımızdan çıkarmaya çalıştığımız kömür vb fosil yakıtlar, gözümüze şirin gelmeye başladı. Süreç, enerji güvenliğinin ve enerji kaynaklarını çeşitlendirmenin de ne denli önemli olduğunu da bir kez daha gözler önüne serdi.

Biz, zor oyunu bozar diye bir söz kullanırız.

Kısaca, değişen şartlarla zorlandığımız bir dönemden geçiyoruz. Dün doğru diye ortaya koyulan fikirler, hızla, dünün yanlışlarını doğru kabul edebilen bir sürece dönebiliyor. Her doğru diye sunulanın, her ülke ve olay veya her zaman doğru olamayabileceğini iyi anlamamız gerekiyor. İş dünyası olarak bu şartlara kendimizi en hızlı şekilde adapte etmenin yararlı olduğunu düşünüyorum.

İş Dünyamızın Değerli Temsilcileri,

Sözlerime kısa bir ekonomik değerlendirme ile devam etmek isterim.

Türkiye olarak küresel ticaretten aldığımız pay 2021 yılında ilk defa yüzde 1'in üzerine çıktı ve her geçen yıl istikrarlı bir şekilde artış kaydediyor. Bir taraftan üreten ve güçlü büyüme performansı gösteren sanayimiz ile ihracatımız dünya ortalamasının üzerinde artış kaydederken, diğer taraftan da büyüyen nüfusumuz ve ekonomimiz neticesinde artan iç talep ithalatımızı da yukarıya çekiyor.

Salgının etkilerinin azalmaya başladığı 2021 yılında ihracatımız bir önceki yıla göre % 33 oranında artarak 225 milyar \$ seviyesine yükselerek rekor düzeye yükselmişti. Bu güçlü artışın arkasında yatan temel sebeplere gelince, çok güçlü bir imalat sanayimizin olduğunu söyleyebilirim. Salgın boyunca üretime ve tedarik zincirlerinde herhangi bir aksamaya fırsat vermeyen imalat sektörünün gücü bu başarının arkasında yatan en önemli faktör. Çin'de gözlemlenen tedarik zincirlerindeki bozulmalar özellikle ABD ve AB ülkelerinin siparişlerini Türkiye'ye kaydırmasına sebep oldu ve bu da ihracatımızın itici gücü oldu. Bununla birlikte, özellikle yılın son aylarında petrol ve emtia fiyatlarının yükselmeye başlaması neticesinde artan iç talebimizin yanı sıra artan fiyatların da etkisiyle ithalatımız % 23,6 artarak 271 milyar \$ seviyesine yükseldi.

2022 yılına da küresel anlamda yeni risklerle beraber girdik. Yılın başında başta tedarik zincirleri olmak üzere salgından kaynaklı sorunların tedricen azalacağını ve küresel büyümenin yeniden ivme kazanacağını bekliyorduk. Ancak Şubat sonunda Rusya ile Ukrayna arasında başlayan savaş, jeopolitik risklere yenilerinin de eklenmesine sebep oldu. Bu kapsamda artan gıda, enerji ve emtia fiyatları ve bunlara bağlı olarak hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde rekor seviyelere yükselen enflasyon, başta FED ve ECB olmak üzere merkez bankalarının enflasyonla mücadele aracı olarak parasal sıkılaşmaya gitmesi ve faiz oranlarını yükseltmesi ve son olarak Çin hükümetinin sıfır Covid-19 vakası politikası çerçevesinde sıkı karantina tedbirlerine başvurması, küresel büyüme ve dış ticaret üzerinde olumsuz etkileri olabilecek gelişmeler olarak öne çıkıyor.

Böyle bir uluslararası konjunktürde bile ihracatımız yılın ilk 9 ayında geçen yılın aynı dönemine göre % 17 oranında artarak 188,2 milyar \$ seviyesini yakaladı. Bu performansı yılın geri kalanında gösterdiğimiz taktirde yıllık ihracat hedefimiz olan 255 milyar \$'ın çok kolay yakalanabileceğini söyleyebilirim. Diğer taraftan, ithalatımız ise zirve yapan petrol ve emtia fiyatlarının etkisiyle ilk dokuz aylık dönemde %41 artışla 272 milyar \$'a yükseldi.

Önümüzdeki dönemde artan resesyon endişeleri ve Rusya-Ukrayna savaşının belirsizliği de göz önüne alındığında küresel ticarete bir yavaşlama bekleniyor olarak bizim de bundan etkilenmemiz neticesinde ihracat artışımızdaki hızın bir miktar gerilemesini beklemek doğru olacaktır.

Değerli İş Dünyası Temsilcilerimiz,

İzninizle son olarak sizlere kısaca DEİK'i anlatarak sözlerimi tamamlamak isterim.

Elbette bunu yaparken amacım, ülkemizin dış dünyaya daha fazla açılma gayretine hep birlikte destek olduğumuz bu süreçte, DEİK, siz değerli iş dünyası temsilcilerimize nasıl daha fazla faydalı olabildiğini anlatmak ve sizlerden alacağımız enerjiyi ülkemiz adına nasıl en verimli şekilde kullanabiliriz, bunu elde etmek.

Türk özel sektörünün dış dünyaya açılan penceresi olan DEİK, 37 yıldır, çalışmalarını gönüllülük esasıyla sürdüren, bir iş platformu. Ülkeler arası yatırım ve ticareti artırmak için “**ticari diplomasi**” anlayışıyla, faaliyetlerimizi Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, Ticaret Bakanımızın destek ve koordinasyonu ile sürdürüyoruz.

Gücümüzü, öncelikle 97 Kurucu Kuruluşumuzdan alıyoruz. Bu kuruluşlardan TOBB, TİM, MÜSİAD ve TMB'nin Saygıdeğer Başkanları, Yönetim Kurulumuzda ve Başkanlık Divanımızda görevlerini sürdürerek, DEİK'in en büyük destekçileri. Her alanda sıkı bir iş birliği içinde çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Birliktelikleri ve destekleri için kendilerine teşekkür ederim.

Elbette, gücümüzün diğer en önemli kaynağı ise, gönüllü üyelik esasına göre aramıza katılan ve yaptığımız çalışmalardan kendisi, firması ve ülkemiz için faydalı sonuçlar doğacağına inanarak, bu faydayı elde ederek veya elde edenlerin peşinden gelerek, DEİK'e üye olanlar, üyelerimiz, yani sizler.

Sizler diyorum ama Bursalı üye sayımızın az olduğunu da üzülen ifade etmek isterim.

DEİK olarak, ülke bazlı İş Konseyleri ile çalışan bir sistematiğimiz var. Ülke İş Konseyleri altında faaliyet gösteriyoruz.

Türkiye-Almanya İş Konseyi, Türkiye-Japonya İş Konseyi, Türkiye-ABD İş Konseyi gibi.

Uruguay, **Paraguay**, **Liberya** ve **Botsvana İş Konseylerinin** kuruluşlarıyla İş Konseyi sayımız 151'e ulaştı.

Dijital Ekonomiler demiştik... Biz de DEİK olarak, Türk iş dünyasının Kuzey Yıldızı olma kimliğimizle ülkemizi dijital teknolojilerin yeni merkezi haline getirmeye odaklanarak Şubat ayında **Dijital Teknolojiler İş Konseyi**'mizi kurduk. Ne mutlu ki; DEİK üyeleri ve firmalarımızdan gelen yoğun talep de bu stratejik adımı atmamızda bize en büyük itici güç oldu. Yaklaşık 100'e yakın şirketimizi konseyimize dahil ederek, dijital teknolojiler alanında öne çıkan 9 alt sektör özelinde kurduğumuz komitelerimizle birlikte çalışmalarımıza süratle başladık.

İş Konseylerimiz ve 3000'i aşkın gönüllü üyeler ordusuyla birlikte çalışıyoruz.

İş Konseylerimizin birisi de, dünya üzerindeki tüm Türk Diasporasını içine alan, **DTİK**, Dünya Türk İş Konseyi.

Her bir İş Konseyimiz, tabiri caizse arı gibi çalışıyor. Hem yurt içinde, hem de yurt dışında ticaret ve yatırım fırsatları araştırıyor, üyelerimizi bu bağlamda teşvik ediyor. Her çiçeğin kendine has renkleri, şekilleri olduğu gibi, ülkelerin de farklı farklı özellikleri bulunuyor. İş Konseylerimizin görevi de, bunları keşfederek, ülkemizdeki iş insanlarını bilgilendirmek, iş birliği sağlamak ve şirketlerimizin birer küresel oyuncu olma hedefleri doğrultusunda çalışmalar yürütmek.

Çalışma gruplarımız da gücümüze güç katan etmenlerden... Üyelerimizin karşılaştığı teknik, mevzuatsal, operasyonel ve benzeri

sorunları gidermek ve politika yapım sürecine katkıda bulunmak için; “AB”, “Etik Kurul”, “İletişim”, “Kuşak ve Yol”, “Performans Yönetimi”, “Üye İlişkileri ve Kazanımı”, “Yeşil Dönüşüm”, “Gümrük ve Dış Ticaret”, “Hukuk, Mevzuat ve Vergi” “Uluslararası Yaptırımlar” ve Bankacılık ve Finans Çalışma Gruplarımızla faaliyetlerimizi sürdürüyoruz.

Yakın tarihli çalışmalarımıza örnek vermek gerekirse, artık çok olağan olan ve her gün farklı ülkelerden gelen heyetlerle toplantılar, Büyükelçiler, Başkonsoloslar ve Ticaret Müşavirleri ile görüşmelerin yanı sıra birkaç önemli etkinliğimizi dile getirmek isterim.

Ülkemizde enerji kaynaklarını çeşitlendirmeye verdiğimiz önemin bir göstergesi olarak, geçtiğimiz hafta Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız Sn. Fatih Dönmez ve Almanya Ekonomi ve İklimi Koruma Bakanı’yla Berlin’de 4. **Türk-Alman Enerji Forumu**’nda; ondan önceki hafta da yine Enerji Bakanımız ve Azerbaycan Cumhuriyeti Enerji Bakanı ile İstanbul’da **Türkiye-Azerbaycan II. Enerji Forumu**’nda bir araya geldik.

Onun öncesinde biliyorsunuzdur, **DEİK/TAİK 12. Türkiye Yatırım Konferansı** Yuvarlak Masa Toplantımızı, Cumhurbaşkanımız Sn. Recep Tayyip Erdoğan’ın teşrifleri, Bakanlarımız, Büyükelçilerimiz ve değerli iş dünyası temsilcilerimizle New York’ta gerçekleştirdik. Konferans kapsamında ise Meta’da Türk Teknolojisi & Girişimcilik Yatırım Panelimizi İş Konseyi Başkanımız Erdem Bey moderatörlüğünde düzenledik ve önemli çıktılarla ülkemize döndük.

Amerika programımızdan önce de, Sn. Cumhurbaşkanımızın resmi ziyaretleri kapsamında **Bosna, Sırbistan ve Hırvatistan**’da yoğun ticari diplomasi trafiği gerçekleştirdik.

Saymakla bitiremeyeceğimiz sayısız etkinlik...

Öte yandan,

Türkiye olarak ihracatımızda önem vermemiz gereken bölgelerin başında **Uzak Doğu Asya** geliyor. Hem büyük ekonomileri hem de yüksek nüfusları ile bu ülkeler bizim radarımızda olacak. Ayrıca dış ticaret açığımızın büyük bir kısmını da bu ülkelerle verdiğimiz göz önüne alındığında bu bölgeye özel önem vermemiz gerektiği ortaya çıkıyor.

Amerika Kıtası üzerinde daha çok çalışma yapmamız gerekiyor. ABD ve Kanada gibi iki gelişmiş ülkeyi barındırmasına rağmen buraya ihracatımızın toplam ihracatımız içindeki payı Afrika Bölgesi ile neredeyse aynı. Bu yüzden bu bölgeye olan ihracatımızın da artırılmasında önemli potansiyel olduğunu düşünüyorum. Son olarak Afrika kıtası da ticaretimiz içindeki payı düşük olmasına rağmen karşılıklı olarak ortaklaşa yatırım yapabileceğimiz bölgelerden biri olarak ön plana çıkıyor.

Siyasi ilişkilerimizin düzelmeye başladığı **Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri** de hem yakın komşularımız olması hem de bir süredir potansiyelimizin altında olan ticari ilişkilerimizin canlanmaya başlaması bu bölge özelinde ciddi fırsatları da beraberinde getiriyor.

Son olarak malumları olduğu üzere Ticaret Bakanlığımızın hazırlamış olduğu uzak ülkeler stratejisi var. Özellikle Amerika ve Asya ve kısmen de Afrika kıtasında yer alan ancak ihracatımızın nispeten düşük olduğu 18 ülke ile de ticaret hacmimizi artırmak için çalışıyoruz.

Bunların yanı sıra, hem çalışmalarımızı daha etkin hale getirmek için, hem de daha fazla iş insanına ulaşıp onlara daha fazla imkân sunmak için, üye sayımızı daha da artırmak istiyoruz. Birlikte ne kadar güçlü olursak, ülkemiz dış ekonomik ilişkileri için daha çok fayda üretebiliriz.

Bu sebeple, nitelikli üye sayımızı artırmak için, siz değerli iş insanlarımızı da, DEİK'i daha fazla tanımaya ve yurt dışında ülkemizi birlikte daha fazla temsil etmeye davet ediyorum.

Bu noktada, birlikte olduğumuz kurucu kuruluşlarımızın vereceği desteği çok önemsiyor, teşekkür ediyorum.

Amacımız, özellikle Anadolu'dan daha fazla firmamızı, daha fazla KOBİ'mizi aramızda görmek...

Sevdiğin işi yaparsan bir gün bile çalışmış olmazsın derler. İş dünyası olarak bizler dış ekonomik ilişkilerimizi geliştirerek ülkemizi kalkındırmak için çok çalışıyoruz ama yorulmuyoruz. Çünkü yaptığımız işi seviyoruz...

Bu duygularla ev sahipliği için MÜSİAD Bursa'ya ve değerli iş dünyası temsilcilerimize teşekkür ediyor; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Nail OLPAK
DEİK Başkanı